

TERVALAMMEN KARTANO JA
TYÖLÄITÖSMUSEO

ESINEISTÖLUETTELO

TERVALAMMEN KARTANO- JA TYÖLAITOSMUSEO

MUSEOESINEISTÖN LUETTELO ESITTELY- JA NÄYTTÄILLEASETTELURJESTYKSESSÄ:

HUONE 1: MAATALOUSOSASTO

4. **Ojankaivuun linjanaru**
- punottu hevosen harja- ja häntäjouhista
1. **Kuokan terä, kärki uusittu**
3. **Kuokan terä**
- 2 ja 6. **Kuokkia, varsi puuta**
- em. kuokkia käytetty maanpinnan möyhennykseen varsinkin savipitoisillapelloilla ja turpeiden irroitukseen.
- 224 ja 232 **Puutarhakuokan teriä**
231. **Harvennuskuokka**
puutarhassa käytössä olleita työkaluja.
- Kuokkia käytettiin vihannes- ja juurikaskasvien istutus- ja harvennustehtäviin.
223. **Jäätuurna**
- pilkkiongintareikien teko ja jään paksuuden tarkkailu.
15. **Hakku, varsi puuta**
- hakkuja käytettiin jäätyneen maanpinnan rikontaan ja kivisten ojamaiden möyhennykseen.
5. **Kirves, tavallinen, varsi puuta**
- käyttöpuun kaato ja muiden tarveaineiden katkaisu
60. **Istutuskuokka, varsi puuta**
- tällä kuokalla istutettiin yleensä metsäpuiden taimia.
14. **Perunakuokka, varsi puuta**
- ennen koneita ja muita teknillisiä laitteita, perunan nosto suoritettiin käsin kuokan avulla.

12. **Ojalapio**, tasakärkinen
- 11 ja 13. **Ojalapion teriä**, tasakärkisiä
- em. ojalapioilla kaivettiin ojat määräsyyvyteensä lapion terän levyiseksi ja ojan pohja tasaiseksi.
- 7-9. **Ojapiiluja**, varsi puuta
- metsä- ja pelto-ojien puu- ja pensasjuurien katkaisu.
-
- 10,
192,
193. **Ojalapiota**, puisia, kärki vahvistettu pellillä
- näillä kaivettiin metsä- ja pelto-ojien sivuluiskat.
16. **AIV-leikkuri**, käsik. m/ Tpi
- leikkuri valmistettu loppuunkuluneesta puusirkkelin terästä. Leikkurilla paloiteltiin muottiin puristettua AIV-rehua annosteluun sopiviksi paloiksi eläimille.
- 17, 18,
222. **Perunan nostohaarukoita**, puisia
-haarukoita käytettiin apuvälineinä perunannosto talkoissa.
19. **Pirunkoura**, varsi puuta
- lantakuorman tyhjennyksessä pellolle käytetty työkalu.
20. **Listinhanko**, varsi puuta
- siinä on kärjessä juurien katkaisuterä ja ympärillä kehikko keräkaalien ja sokerijuurikkaiden kuormausta varten.
21. **Heinähanko**
- heinän nosto seipäille ja heinien kuivuttua kuormausta ajoneuvoille.
22. **Jääkaira**
- pilkkimiehen ongintareikien kairaus.
23. **Heinäharava**, kokonaan puuta
- leikatun heinän haravointi kasoihin.
24. **Viikate**, varsi yhtäpuuta
- heinäpeltojen niittäminen.
25. **Viikate**, ns. pensasviikate, leveä terä
- tällä viikatteella leikattiin yleensä pensas- ja vesaikkokasvillisuutta.

27. **Viikatteen puuvarsi**
- niittoväellä oli aina varavarsia mukana heinäniitto aikaan.

26, 195,
196, 218
219. **Sirppejä**
kivisten ohrapeltojen käsileikkaus.

187. **Kylvövakka m/Tpi, säkkikankaasta**

217. **Kylvövakka m/Tpi, peltiä**
- vakkoja käytettiin erilaisten viljojen ja heinänsiemenien
kylvössä. Tottuneet kylväjät käyttivät molempia käsiä
ytääikäisesti.

35. **Perunannostoaura, kokonaan puuta**

29. **Aura 7" terällä, 1-hevosen, m/Fiskars**

30. **Auran vetolaite, 1-hevosen**

34. **Aura 10" terällä, 2-hevosen, m/Fiskars**

33. **Auran vetolaite, 2-hevosen**

240. **Hevosvetoisen perunannostoauran vannas**

31. **Köysiaisojen päitä, 4-paria (8 kpl)**

32. **Kakkula-aisojen vetorauta**

227. **Auran vetorauta**

70. **Ilmastointikarhi m/Tpi**
- maanpinnan kuoren rikonta

28. **Lehtiharava, kokonaan puuta**

36. **Separattori m/Lacta, moottori- ja käsikäyttöinen ja 4 työkalua.**
Ollut työlaitoksen käytössä.

247. **Maitosihti, ruostumatonta terästä**

221. **Separaattori m/Lacta, käsikäyttöinen**
- separaattorin tehtävänä on halkaista maito (erottaa ns. kurri ja kerma erilleen). Maitosihdillä siivilöitiin lypsyn aikana kertynyt mahdollinen roska ja vieras aine maidosta.
39. **Moottorikäyttöinen voikirnu**
- tällä kirnuttu voi ja karjan tuottaman maidon korkea laatu ja puhtaus nostivat laitoksen navetan valioluokkaan v. 1954
246. **Voikirnu, veivattava, käsikäyttöinen**
37. **Mäntäkirnu, käsikäyttöinen**
38. **Veivikirnu, käsikäyttöinen**
- veivikirnun sisälaitteista osa puuttuu kuin myös kansi.
40. **Rehuvaaka, max 100 kg**
- seipäällä kuivunut heinä ajettiin peltolatoiin ja navetan vintille. Karja oli jaettu tuotannon mukaan samoihin pöytiin, joten rehun punnitus tapahtui pöytä kerralla. (15 lehmää)
-
- 41-43. **Kirkkokärryn istuimia**
- istuimien toppaukset kuluneet kovan käytön johdosta.
44. **Kärrynpyörän akselirumpu**
79. **Lumikengät / suokengät**
78. **Sukset ja sauvat, mäystinsiteet**
-
- 45-49. **Silavaljaita, nahkaa**
- valjaita käytettiin ajettaessa aisavetoisia kärryjä ja tukkikuormia.
- 56 ja 57. **Länkiä, valjakon, alumiinia**
62. **Hevosenspää, betonivalua**
63. **Ratsastussatula ja alusloimi, nahkaa**
- em. esineet kartanon ajoilta, jolloin hovineuvos Brummeri omisti tilan vuosien 1877-1908 välillä. Hänellä oli käytössään komea nelipyörä valjakko. Valjakko oli varustettu nahkaisella kuomulla ja kahdella etu- ja yhdellä takalyhdyllä ja erillisellä

kuski-istuimella. H:gin kaupunki myi valjakon 50-luvulla huutokaupalla.

50. **Rautaluokki**

51-54. **Puuluokkeja**, erill. puuyhdistelmistä
- rauta- ja puuluokkeja käytettiin ajettaessa aisavetoisella ajovälineellä.

69. **Riimukettinki ja irrallinen salpa**
- riimulla hevonen kytkettiin pysähdyspaikoissa puomiin omistajan käydessä asioitaan toimittamassa.

55,58
ja 59. **Länkiä**, puisia

61. **Länget**, puuta, merkki " Kammo "
- v. 1936 jolloin H:gin kaupunki osti kartanon, siirtyivät nämä länget valjaineen, kuin myös orihevonen " Kammo " perintönä kaupungin omistukseen.

212. **Rahkeita**, 2-paria
- rahkeita käytettiin erilaisten valjaiden raaka-aineina ja vetoaisojen ja länkien kiristysremmeinä.

64. **Riimu**

65. **Päitset**
- riimu ja päitset kiinnitettiin hevosen päähän hihnojen ja solkien avulla.

208. **Parireet**

66 ja 67. **Tukkipankkoja**
- parireet on kahden rekiyksikön yhdistelmä jotka on liitetty toisiinsa vahvoilla ketteillä. Molempiin rekiin on asennettu ns. tukkipankot joissa on piikit estämässä tukkien liikkumista eteen- ja taaksepäin ja näin pitäen kuljetettavan tukkikuorman paikoillaan. Kuormatut tukit sidottiin vielä vahvalla köydellä toisiinsa.

68. **Tukkisakset**
- saksilla kuormattin ja siirrettiin tukkeja.

191. **Tukkivänkärin terä**

- väänkärillä siirrettiin tukit samaan kasaan kuormausta ja kuljetusta varten.
207. **Tukkien kuormaus- ja kierrätyskoukku**
- kuokan teräosa oli saranoitu, joten se kiertyi tukevasti tukin ympärille ja sillä olihyvä nostaa ja siirrellä tukkeja kaatopaikalta lastausalueelle.
186. **Moottorisaha m/Raketti jr.**
- sahaa käytettiin metsätöissä puiden kaatoon ja niiden oksien karsintaan.
178. **Tukkikoukku**
- koukkuja käytettiin kaadettujen tukkien siirtelyyn.
234. **Tukin kuorintapetkeleen terä**
210. **Tukin kuorintapetkele, varsi puuta**
- tukki kuorittiin silloin, kun siitä tehtiin rakennushirsi.
235. **Tukin kaatokiila**
- kun puuta oli sahattu yli puolet halkaisijasta, lyötiin kaatokiila sahausrakoon ja näin varmistettiin puun kaataminen oikeaansuuntaan.
73. **Pokasaha, puukehykset**
72. **Kaarisaha, teräskaarella**
202. **Kaarisaha, katajakaarella**
- pokasahassa oli leveä terä ja sillä kaadettiin ohuita puita, kaarisahaa käytettiin puiden kaatoon metsässä.
241. **Hakokirves**
- kirveellä katkottiin kuuseen oksia, jotka silputtiin ja silppu levitettiin karsinoiden lattialle.
76. **Justeeri, 2-hengen**
- justeerilla kaadettiin puita metsästä ja sahattiin isompia hirsii määrämittäihin.
201. **Justeeri, 1-hengen**
- pienempien puiden kaato ja järeän valmiin puutavaran katkaisu.
77. **Lankunkantajan olkatoppaus m/Tpi**

- olkatoppausta käytettiin olkapään suojuksena hiertymien ehkäisyyn.
- 71. **Mittasakset, terästä**
 - saksia käytettiin tukin paksuuden mittaukseen.
- 112. **Leimauskirves**
 - metsänhoitaja tai metsäteknikko suorittivat kaadettavien puiden leimauksen.
- 113 ja 197. **Vesureita**
 - vesakoiden raivauksessa ja oksien karsinnassa käytetty työkalu.
- 109. **Kuorimarauta m/Tpi**
- 209. **Kuorimarauta, tehdasvalmisteinen**
 - 2 - 4m:n propsipölliin kuorintatyökaluja.
- 81. **Työntökärryn pyörät ja akseli**
 - pyörät puuta ja vahvistettu lattarautavanteella, joka toimi myös kulutuspinna.
- 80. **Työntökärret, lasten, kartanon ajoilta**
 - nämä kärret ovat varustettu myös pehmeällä jousituksella.
- 74. **Jääsaha, terästä**
 - talvella, kun laitoksen alueella sijaitseva Tervalampi-niminen lampi jäättyi, sieltä sahattiin noin 1/2-kuution kokoisia jääpaloja ja ne kuljetettiin navetan alueelle varatulle varastopaikalle ja peitettiin paksulla purukerroksella kesäajan käyttöä varten. Näin saatiin maito kesälläkin tuoreena ja raikkaana.
- 75. **Lankkusaha, terästä, 2-hengen**
 - sahausta varten oli varattu pari kappaletta noin 2-metrin korkuista puupukkiä ja näiden päälle nostettiin hirsitukki. Yläsahuria varten oli jokunen lauta varattu työskentelyalustaksi ja näin päästiin sahauksen alkuun alasahurin yhteistyön tuella.
- 199. **Multaseula**
 - multa seuloitiin sopivan kuohkeaksi istutettaessa ruukkukukkiä.
- 84. **Silppurin terä, käsikäyttöinen, poljettava**
 - silppurin terää varten oli rakennettu erillinen teline, jossa oli terää varten oma liikkumarako ja olkia varten myös oma syöttökaukalo. Olkia työnnettiin noin 5 cm yli teräaukon. Terä, joka oli nostettu aukon yläpuolelle, poljettiin jalalla alas, jolloin

oljet leikkautuivat 5 cm pätkiksi. Näin jatkettiin kunnes tarvittava määrä silppua oli kasassa.

83. **Silppukone**, käsik., vauhtipyörällä
- koneella silputtiin oljet myös 5 cm pätkiksi ja levitettiin navetan ja hevostallien karsinoiden ja pilttuiden lattialle eläinten makuualustojen pehmikkeiksi, kuin myös virtsan ja lannan sidontaan puhdistuksen helpottamiseksi.
242. **Ulkorakennuksen ovensaranat**
- ovensaranat ovat sepän tekemiä ja koristeellisia.
- 117,
237,238 **Palohakojen teriä**
- palohakojen puuvarsi oli niin pitkä, että sillä pystyi tulipalon syttyessä raivaamaan senaikaisten rakennusten päre- ja sammalkaton nopeasti maahan. Koska palohaka oli hankala ja painava liikutella, niin tarvittiin useampi henkilö yhtä hakaa hoitamaan.
-
82. **Polkupyörä**, kotimainen
- pyörän vanteet ja lokasuojat puuta ja keskiön halkaisija tavallista suurempi. Vuosi-lukua ei löydy.
- 85-88. **Pyykkilautoja**, 4 kpl
- laudat ovat rautanasta-, sinkkipelti-, lasi- ja muovipohjaisia. Ennen vanhaan pyykki keitettiin saunan muuripadassa laimeassa lipeäkiviliuoksessa, josta se nostettiin vesisaaviin ja alustavasti huuhdottiin liuos pois ja tämän jälkeen likapyykkiä hangattiin pyykkilaudan poimuja vasten, jonka jälkeen pyykki huuhdottiin puhtaassa vedessä useamman kerran. Puhdas pyykki väännettiin puolikuivaksi ja ripustettiin naruille kuivumaan.
89. **Pyykkimela**, puuta
90. **Pyykipunkka/-soikko**, puuta
- melä ja punkka olivat pyykinpesun apuvälineitä.
244. **Mankeli**, käsikäyttöinen, veivattava
- mankeli on varustettu painavalla valurauta-alustalla, joten se pysyi tanakasti pystyssä. Siinä on myös saranoidut pöytäsiivut ja säädettävä kiristysruuvisto.

91-92. **Paloletkun suuttimia**

- suuttimet olivat yleensä valmiiksi kiinnitettynä paloletkun päähän, joka oli sijoitettu palokalustokaappiin.
- 93-94. **Puhalluslamppuja**, iso ja pieni
- isompaa p-lamppua käytettiin pakkaspäivinä jäätyneiden vesijohtoputkistojen sulatukseen, samoin myös autojen ja traktorien öljyputkistojen lämmitykseen. Pieni p-lamppu toimi juotoskolvien kuumentajana.
- 95-96. **Öllykannuja**, 5 l ja 2 l, peltiä
- kannut ovat kaatonokalla varustettuja. Niissä säilytettiin erilaisia laakereiden ja nivelien käyttöön soveltuvia voiteluaineita.
185. **Kasvihuoneen öljylämmitin** m/Tpi, peltiä
- aikoinaan kasvihuone lämmitettiin näillä lämmittimillä. Niitä oli n. 2 m:n välein pitkin huoneita.
- 114-115. **Peltikauhoja** 2 kpl
- kauhoja käytettiin viljamittojen ja peruna-kappojen täyttämiseen.
128. **Pylväshangon terä**
- puupylväiden pystytyksen apuväline.
110. **Tukkikoukku**, puinen kädensija
- koukulla vedettiin tukit omiin kasoihin lastausta varten.
153. **Ankkurirauta** m/Tpi
- ankkurilla onkijat saivat veneensä pysymään hyvän apajan lähellä.
239. **Lehmän kaulapanta** m/Tpi
- lypsyn ajaksi lehmä kytkettiin kaulapannasta riimukettingillä seinään.
99. **Sähköpiiska**, paristokäyttöinen
- piiska antoi lievän sähköisen sykähdysten, toiminta vivahtaa sähköpaimenen tapaan. Laitetta käytettiin eläinten lastauksessa autokuljetuksia varten.
100. **Korvamerkkitungit**, alumiinia
- emakon ja sen porsaiden korvavalehdet reijitettiin saman kaavan mukaan ja näin tiedettiin minkä emakon porsaat kulloinkin oli kyseessä täytettäessä tarkkailukorttia.

101. **Putkipistin**, lehmän kaasunpoistoinstrumentti
- keväällä kun laidunmaat alkavat viheriöidä niin lehmät päästetään ulos navetasta. Tällöin voi käydä niin, että joku yksilö innostuu syömään liikaa ja lehmän mahanesteet alkavatkehittää kaasua, joka ei ehdi poistua luonnollista tietä ulos. Lehmän maha alkaa turvota liikaa ja vaarana on sen halkeaminen, tällöin karjanhoitajan täytyy turvautua putkipistimeen ja pistää lehmän kylkeen reikä kaasun poistoa varten.
102. **Lehmän suunavaaja m/Tpi**, eläinlääkäriinstrumentti
- suunavaajaa käytettiin lehmän suun ja kurkun sairauksien tutkinnan apuvälineenä. Se oli turvallinen lääkärin sormien ja käsivarren suoja, estäen eläintä puremasta kättä, eikä tarvittu lisäapulaisia suun aukipitämiseen.
103. **Kurkkupumppu**, lehmän ja lampaan
- lehmä ja lammas saattavat syödessään nielaista esim. kokonaisen perunan, joka voi juuttua ruokatorveen ja aiheuttaa eläimelle vaaran tukehtua. Karjakon täytyy silloin kurkkupumpun avulla poistaa peruna kurkusta.
104. **Karvaleikkuri**, kotieläimien
- tämä leikkuri toimii paineilmalla.
105. **Sorkkaleikkurit**
- eläinten sorkat leikattiin niiden kasvaessa liian suuriksi.
- 106-107. **Keritsimiä**
- näitä käytettiin lampaanvillanleikkauksessa.
108. **Ripustinkoukkuja** 2 kpl
- koukut ovat sepän tekemiä ja niitä käytettiin esim. työtiloissa erilaisten työkalujen ja suojavaatteiden säilytyskoukkuina.
220. **Listinveitsi**
- veistä käytettiin erilaisten vihannesten naattien katkaisussa.
133. **Heinäseipäiden aputerä**, peltiä
- heinäkorjuun alkaessa ja heinäseipäiden ollessa pystytettyinä, niin seipäiden joukossa oli aina jonkun seipään yläpää katkennut tai muuten vioittunut eikä heinää saanut kunnolla seipäälle. Silloin käytettiin aputerää. Kunseiväs tuli täyteen, siirrettiin aputerä toisen huonokuntoisen nuppiin jne.
111. **Seinän veistopiilun teriä**, 2 kpl
189. **Seinän veistopiilu**, puuvarsi

- pyöreistä hirsistä rakennetun talon sisä-seinät veistettiin suoriksi. Veistopiilut oli varustettu mutkavarrella työskentelyn tehostamiseksi.
- 190. **Hirren veistopiilu, puuvarsi**
 - veistopiilun terä oli pitkä ja leveä.
- 249. **Hirsivara**
 - hirsivaralla piirrettiin edellisen hirren yläpinnan muodot seuraavan päälle asetettavan hirren alapintaan ja näin saatiin tiivis ja kestävä seinä hirsirakennuksiin.
- 211. **Lihatukin kiilarauta**
 - lihatukki valmistettiin koivupuusta. Koivusta sahatut 2*2"rimat niputettiin siten, että saatiin suorasivuinen tynnyrin muotoinen nippu, joka vannerautoilla kiristettiin niin kireälle, että se oli kuin yhtä ainoaa puuta. Tukin päät sahattiin tasaiseksi ja toinen pää kiilattiin koivukiiloilla kiilarautaa käyttäen niin kireäksi, että lihakirveellä lyötäessä kirves kimposi tukin pinnasta ylös eikä siis uponnut tukin pintaan. Lihatukkia käytettiin teurastettujen eläinruhojen paloittelualustana.
- 116-117, 194 **Sepän pihtejä 3 kpl m/Tpi**
 - pihtejä seppä käytti esineiden kiinnipitotyökaluina takoessaan alasimen päällä ja ottimena ahjossa kuumennettua rautaa nostaessaan.
- 118-123. **Hevosen kengitystyökaluja 6 kpl**
 - laitoksen seppä kengitti myös omat hevoset.
- 124. **Hevosenkenkä**
- 205. **Hevosen valjaiden solkia ja renkaita**
- 206. **Hevosen kuolaimia 2 kpl**
 - toinen kuolaimista on ns. pakkokuolain, joka on tarkoitettu vikurihevosen käyttöön.
- 129. **Kiintoavain 4-reik. m/Mc Cormick**
- 225 ja 229. **Kiintoavaimia**
 - avaimia käytettiin vakiokokoisten muttereiden aukaisuun ja kiinnitykseen.
- 130 ja 226. **Jakoavaimia 9", 2 kpl**
- 230. **Putkipihdit**

250. **Putkenkiristin**
- sepän tekemä putkimiehen työkalu
- 131 ja 216. **Aitanlukkoja + 2 avainta**
132. **Säkinsuun sidontalaite / surrauslaite**
- kun vilja- ja perunasäkkejä sidottiin rautalangalla, niin ensimmäiset lanka-kierrokset tehtiin käsin ja loput kierteet varmistettiin laitteen avulla.
- 146 ja 228. **Juotoskolveja, terät kuparia**
- puhallulampulla kuumennetun kolvin kärjellä sulatettiin juotostina liitettävän johdon tai esineen rakoon.
Kuparikahvipannut myös tinattiin sisäpinnalta.
- 134-145. **Polttorautoja, 12 kpl, valurautaa**
- raudoissa on H:gin kaupungin vaakuna, sana Tervalampi ja numerot 0-9. Kaikkiin laitoksessa puumateriaalista valmistettuihin esineisiin poltettiin näillä pajan ahjossa kuumennetuilla raudoilla em. merkit.
243. **Liekarauta m/Tpi**
- sepän tekemä. Kotieläimet kytkettiin liekarautaan, kun ne vietiin laidunmaille, samoin myös ulkolypsyn aikaan.
- 147-151. **Kukkakorien pohjalaudan stanssirautoja**
- sopivan paksuisesta laudasta lyötiin stanssilaudalla moskaa apuna käyttäen pyöreäpohjalauta. Raudoista luovuttiin suuren hukkamäärän takia.
152. **Pajukeppien kuorintalaite m/Tpi**
- puutarha kasvatti suoraa pajua, joka kasvoi noin 2 m pitkäksi. Kuorintalaitteella kuorittiin nämä pajukepit, joista saatiin kukkakorien kantosankoja ja kukkien tukikeppejä.
233. **Muurarin vasara**
- muurari käytti vasaraa tiilien katkomiseen ja erikokoisten tiilipalojen muovaamiseen.
125. **Kiinnityshaka**
- kahden erillisen puurakenteen tilapäiskiinnikkeenä käytetty haka.
126. **Kiventasausmeisseli, terästä**
- louhitun kivenlohkareen pinnan viimeistelyyn tarkoitettu työkalu.
127. **Kirjainstanssi, terästä, merkki T**

- stanssilla merkittiin rautaesineisiin a.o. merkki.
 - 198. **Liuskehiomakivi**, luonnon tuote
 - käytettiin esim viikatteiden hiontaan.
 - 154. **Pellintaivutuslaite** m/Tpi
 - 155. **Käsiäuran terä**
 - 156. **Käsiäuran vannas**
 - vaimo vetää, mies ohjaimissa.
 - 157. **Jääkenkä / jäärauta**
 - jäärauta kiinnitettiin toisen jalan kengänpohjan kärkiosaan nahkahihnalla. Tällä jalalla oli hyvä potkaista liukasta jäänpintaa, kun oltiin liikkeellä esim. potkukelkalla.
 - 158. **Hiirenloukku**
 - käytettiin elintarvike- ja viljavarastorakennuksissa.
 - 204. **Seppelepohja** halk. 40 cm, m/Tpi
 - seppelepohjat tehtiin kuivatuista oljista, jotka ladottiin erilliseen kaukaloön rautalangasta tehdyn kehikon sisään. Oljet ja kehikko sidottiin rautalangalla yhteen. Näin syntyi tankomainen pötkö, joka muotoiltiin latteaksi ja sen jälkeen tämä luomus taivutettiin ympyrän malliseksi ja sidottiin päät yhteen. Tämä pyörän muotoinen kehikko päällystettiin vielä ohuella olkikerroksella ja sidottiin kehikkoon. Viimeinen olkikerros peitti kehikon alleen ja ulkonäkö muuttui siistiksi ja seppelepohja oli valmis. Puutarhurit suorittivat sitten lopullisen silauksen ja kukituksen asiakkaan toivomusten mukaan.
 - Pienenä episodina mainittakoon, että tässä museorakennuksessa tehtiin presidentti Kekkonen Kremlin valtiovierailujen aikana laskemien seppelien pohjat. Näiden seppelepohjien halkaisija oli peräti komeat 1.5 metriä.
-
- 159 ja 160. **Tiilenkantokontteja**, puuta
konteilla kannettiin ennenvanhaan muurareille tiilet rakennustyömailla.
- 175 ja 176. **Naisten- ja miestenkengän puulestejä** 1-pari
- suutari muotoili nahan lestin ympärille ja kiinnitti päällisnahan pohjanahkaan.
213. **Valjaspihdit**, puuta

- suutari käytti pihtejä apuvälineenä neuloessaan hevosen valjaisiin pikilangalla kiinnityssolkia ja haaroitusrenkaita. Valjaspidit olivat suutarin polvien välissä ja näin hän pystyi pitämään neulottavat hihnat paikoillaan.

214. **Suutarin nahkalauta, puuta**
- nahkalauta toimi nahan leikkaus- ja muotoilualustana.
215. **Nahan koristelupuikko, puuta**
- puikossa on erilaisia uria ja pykäliä. Liikuttamalla ja painamalla nahan pintaan saadaan syntymään mitä koristeellisimpia kuviota.
203. **Puunaulojen valmistuslaite, 2-osainen**
- puunaulan pituuden paksuisiksi sahatuista lankuista sahattiin naulan paksuuden vahvuisia liuskoja. Liuskan toisen pitkän sivun reuna höylättiin molemmin puolin laitteen toisen osan urassa, johon on asennettu kapea höylänterä. Näin liuskan toinen reuna tuli naulamaisen teräväksi. Tämän jälkeen liuska syötettiin laitteen ensimmäisen osan leikkaavan syöttölaitteen läpi. Laite pilkkoi liuskan sopivan kokoisiksi nauloiksi. Pilkonta tapahtui kumivieterillä varustetun, kädellä painamalla liikuteltavan kehikoon asennetun terän leikkauksella.
248. **Naularaspi, terästä**
97. **Kirjanpuristin, puuta**
98. **Kirjansivuhöylä, puuta**
- laitoksen lainakirjastossa on noin 3000 kirjaa ja niiden kannet kuluvat ja lehdet irtoavat runsaan käytön vuoksi. Asiakkaiden joukosta löytyy joskus entisiä kirjansitoja ammattilaisia ja he suorittavat kirjojen korjaukset. Korjattujen kirjojen joukosta jokunen vaatii kirjan etu- ja päätysivujen ulkoreunan oikaisua. Kirja asennettiin kirjanpuristimeen ja sivut höylättiin suoriksi.
-
- 163 - 167, **Mittakappoja, puuta, 6 kpl**
188 - mittojen vetoisuudet ja valmistusvuodet: 1-1 1891, 2-1 1934, 5-1 1929, 10-1 1831, 50-1 1889 ja 100-1 1891. Mittakapoilla mitattiin perunaa ja erilaisia viljoja.
- 179-182. **Käsipuntareita, 10 kg ja 20 kg**
- puntareilla punnittiin lihaa, maitoa ja viljoja ym. maatalouksissa esiintyviä tarvikkeita. 20 kg puntarissa on 2 vartta, toiselle vartaalle otettiin tyhjän astian paino ja toiselle

vartaalle saadaan näin varsinaisen tuotteen paino ilman mitään laskutoimituksia.

169. **Salaattikaukaloita**, puuta, 2 kpl
- 200, 236. **Salaattipetkeleitä**, 2 kpl
- kaukaloissa leikattiin ja silputtiin petkeleillä rosolli- ja salaattiaineet.
- 168, 170, 172. **Survinnuijia**, puuta, 3 kpl
- nuijilla survottiin yleensä marjasatoja joista osa säilöttiin talven varalle.
171. **Taikinansekoittimia**, puuta, 2 kpl
- nämä sekoittimet valmistettu katajapuusta, oksien haarautumiskohdasta ja ovat siis viisihaaraisia.
162. **Voin säilytysrasia**, puuta
-tässä rasiassa säilöttiin noin viikon käyttömäärä.
252. **Voiaastia**, puuta
173. **Jauhovakka**, puuta
- ruoka- ja kahvileivän leivonnan apuväline.
245. **Sahtitynnyri**, tammea, 10 l
- alunperin tämä tynnyri on ollut tehdasvalmisteisen miedon oluen kuljetusastia.
253. **Taskumatti**, 1litra, peltiä
161. **Talousvaaka**, max. 10 kg ja punnuksia 10 kpl
- laitoksen keittiö käytti tätä vaakaa ruuan valmistustarvikkeiden punnituksessa.
184. **Suksien paininpuu**
- paininpuulla muotoiltiin suksiin kärki ja ns. kantavuus.
174. **Suksen kärkien paininpuut**, 2 kpl
- paininpuiden kärjessä on nahkalenkki, johon suksen kärki asennetaan ja kaariosan toinen pää kiinnitetään remmillä sukseen.
251. **Rotanloukku**, puusta
- tämä loukku sisältää syöttiansan, joka viritettynä lisäpainoilla, laukeaa syötin kosketuksesta.

183.

Triangeli / soittokolmio, metallia

- triangeli oli yleensä muotoiltu kolmikulmaiseksi, joista yksi kulma oli irti suorista sivuista. Se oli valmistettu pyöreästä tai kulmikkaasta karkaistusta rautatangosta ja soittokapulana oli rautatangon pala. Triangelilla ilmoitettiin ruoka- ja taukoajoista maatilan ulkotyöväelle.

HUONE 2

KARTANO- JA TYÖLAITOSOSASTO

1. **Höyläpenkki, puuta**
- puusepät käyttivät höyläpenkkiä työalustanaan. Penkin molemmissa päissä ovat puiset ruuvipuristimet, joilla höylättävä lauta kiinnitettiin paikoilleen höyläyksen ajaksi.
2. **Urahöylä**
-höylää käytettiin esim. suksen pohjan uran eli olaksen höyläyksessä.
- 3 ja 4. **Sarvihöyliä, 2-hengen, 2 kpl.**
-höylää käytettiin suurien sahauksen jäljiltä olevien puupintojen alkusiloitukseen 2-hengenvoimalla.
- 5-9. **Putsaushöyliä, 5- kpl.**
-höylillä tasoitettiin oksaisten puupintojen alkukäsittely ennen pintojen lopullista höyläystä.
- 10-15,
274-275. **Listahöyliä, 9-kpl**
-höyliä käytettiin erilaisiin tarkoituksiin käytettävien listojen höyläykseen.
216. **Kimpihöylä, puuta**
-höylää käytettiin esim. tynnyrien ja vesisaavien kimpilautojen valmistuksessa.
- 16-17. **Tasopiistimiä, puisia, 2 kpl**
-ovi- ja ikkunankarmien sekä kaapinovien urien mittausväline
217. **Tapettileikkuri**
27. **Suorakulma, terästä**
18. **Vannehaka v. 1815**
294. **Vannehaka**
- hakaa käytettiin apuvälineenä kiristettäessä vannerautoja esim. vesisaavien ja tynnyrien ympärille.
340. **Puuporan terä, sepän tekemä**
341. **Puukauhan koverrin (oikeakätinen)**
346. **Puukauhan aihio**

347. **Öljyhiontakivi**
- tällä hiontakivellä suoritetaan puusepän höylän- ja veistokirveenterien viimeistely hionta.
19. **Puukko ja nahkatuppi**
- puuseppä käytti puukkoa liitostappien teossa isoja pintoja liimatessa.
26. **Vasara**
- käytettiin erilaisten puumateriaalisten rakenteiden naulakiinnityksessä.
20. **Kirves**
- kirveellä halkaistiin joitakin tarveaineita rakennuksella ja veistettiin ennen höyläystä suuremmat ylimääräiset lastut pois.
- 21-23, 288 **Tasaushöyliä, puuta, 4 kpl**
- höylillä suoritettiin alkuhöylättyjen pintojen lopullinen tasoitus.
- 24, 25. **Puunuija 2 kpl**
- nuijaa käytettiin lyöntivasarana taltoilla työskenneltäessä.
28. **Käsisaha / tiksaha**
- sahalla katkottiin laudat ja muut pienemmät puutarvikkeet sopivanmittaisiksi työstettäväksi lopulliseen käyttöön.
39. **Vatupassi**
- vatupassilla mitataan erilaisten rakenteiden ja esineiden pysty- ja vaakatasojen asiallisuus.
292. **Vintilä / puuporaterineen**
- vintilällä porattiin erikokoisia reikiä puumateriaaliin tarpeen mukaan.
- 29, 30. **Muotoilusahoja, 2 kpl**
- sahalla suoritettiin erilaisia koristelu- ja muotoilusahauksia
- 31,32. **Tappikairoja, 2 kpl**
- kairoilla porattiin hirsiin reiät ja ne tapitettiin ja liitettiin yhteen. Näin saatiin esim. hirrestä rakennettavien asuntojen seinät hyvin koossapysyviksi.
- 33,34. **Liimauspuristimia, lev. 65 cm**
-

- 35 ja 36. **Liimauspuristimia**, lev. 90 cm- huonekalujen ja
käyttöesineiden yhteenliittäminen liimauksella. Liimattavat
kohdat puristettiin yhteen näillä puristimilla.
326. **Pellavan klihtauslaite / loukutin**
- pellavan kuituja vedettiin laitteessa olevan uran ja rautaterän
välissä, joka irroitti pellavakuitujen varsista ns. kuoriosan pois.
Jäljelle jäivät varsinaiset aidot pellavakuidut.
249. **Pärekori ja lampaanvilloja**
- pärekori on tehty mäntypuusta ja lampaanvillat pesty ja
kuivattu.
213. **Villakarstaimet 3 kpl**
- villakarstaimilla karstattiin lampaanvillat kuohkeiksi, jotta ne
olisivat sopivia kehrääjän rukkikäsittelyyn.
37. **Rukki ja nippu pellavia**
- rukilla kehrättiin lampaanvillat ja pellavankuidut langoiksi ja
sitten vyyhdittiin.
38. **Tuohiroponen ja lankarullia**
- ropposet tehtiin koivupuun tuohesta. Ropposia käytettiin
marjojen poiminnassa ja mämmin paistoastioina.
40. **Pinnatuoli**
- pinnatuolit olivat 20-luvulla erittäin suosittu tuolimalli.
-
45. **Ompelukone m/Singer**, poljettava
- kotitalouksissa käytössä ollut melko yleinen konemalli 20-
luvulla.
44. **Silmälaseja 3 kpl + nahkakoteloita 2 kpl**
- näkökyvyn heiketessä hankittiin yleensä ensin ns. lukulasit.
284. **Lasten nukkeja " Molla-Maija"**, 2 kpl
- nuken vaatetus on tehty kutomalla.
65. **Kapioarkku v. 1827.**
- näinä aikoina talonpoikien nuoret naimattomat tyttäret
keräsivät ja valmistivat erilaisia tekstiilejä ja vaatteita naimisiin
menoa varten, säilöen nämä kapioarkkuun.
300. **Mankelilauta ja alusrulla**

- mankelilautaa ja alusrullaa käytettiin erilaisten tekstiilivalmisteiden käsimankelointiin.

46. **Kaakeliuunin julkisivukoriste,**
valm. W. Andsten, Helsingfors, n. v.1880 purettu kartanon vanhasta päärakennuksesta.
-
291. **Kirjakaappi,** puuta, lasitettu ovi.
Kaapin kirjaluettelo:
- 2/236. **Pyhä Raamattu** v.1904
- 3/237. **Uusi Testamentti ja Psalmit** v.1900
- 4/238. **Hartauskirja** v.1914
- 5/239. **Suuren Lääkärin seuraajana,** White v.1911
- 6/301. **Evankeliumikirja** v.1901
- 7/302. **Lutheruksen Wähän Katekismuksen yksinkertainen selitys**
kysymysten ja vastausten kautta. Toimittanut : Upsalan arkkiepiispa Olaus Swedilius v.1852 ja käännetty suomeksi.
Kustantanut : I.J. Olan ja painettu Emil Hagelbergin kirjapainossa v.1884.
- 8/303. **Muukalaisen laulukirja - Wirsii ja lauluja merimiehille ja siirtolaisille**
Julkaisija : Suomen Merimieslähetykseura v.1910
- 9/304. **Ilmarinen, Kuvallinen Almanakka** v.1884
Kustantaja G.W.Edlund ja painettu I.E. Frenzell ja Poika kirjapainossa v.1883 Helsingissä.
- 10/305. **Tietojenkirja** v.1947, 6-osainen
Toim. kuusihenkinen toimikunta = Aarno Jalas, Yrjö Karilas, Aarno Niini, E.A. Saarimaa, Gunnar Sarva ja Antero Manninen.
Painettu WSOY kirjapainossa Porvoossa v.1947.
- 11/306. **Rakkaat Vanhat Huonekasvit**
Ikkunapuutarhan historiaa Suomessa. Toim. Leena Arkio v.1985
- 12/307. **Koti Kaupungissa, 100 vuotta asumista Helsingissä.**
Toim. Marja-Liisa Rönkkö, Marja-Liisa Lehto ja Bo Lönnqvist v.1986

- 13/308. **Helsinki**
Kuninkaankartanosta Suomen suurkaupungiksi. Toim. Bo Lönnqvist ja Marja-Liisa Rönkkö v.1988.
- 14/309. **Helsingin Panoraamat**
Kaupunkipanoraamat neljästä tonnista kuvattuina vuosina 1847 ja 1987, 1866 ja 1987, 1908 ja 1987 ja 1912/1920 ja 1987.
Helsingin kaupungin suunnitteluvirasto v. 1989
(Suomenkielinen painos).
- 15/310. **Helsingin Panoraamat**
(Ruotsinkielinen painos v. 1989.)
- 16/327. **Suomalainen Virsikirja**
Evankelis-Lutherilaisille seurakunnille Suomen Suuriruhtinaanmaassa. Painettu Hämeenlinnassa 1890 Hämeen Sanomain Osakeyhtiö.
- 17/328. **Kirja: Suomen Elintarpeiden Toimikunta r.l.**
Selostus toiminta-ajalta v.1922. Tuomtilikkeiden yhteistoiminta elintarpeiden hankinnassa I maailmansodan aikana. Painettu Mercatorin Kirjapaino oy:ssä v.1922 Helsinki.
- 18/329. **Virsikirja ja Evankeliumi- ja Rukouskirja**, vuosiluku epäselvä.
- 19/330. **Sionin Kannel**, hengellisiä virsiä v.1917.
- 20/331. **Virsi- ja Evankeliumikirja** v.1876.
- 21/332. **Virsikirja** v.1940.
- 22/333. **Virsikirja ja Evankeliumikirja** v.1885.
- 23/344. **Virsikirja ja Epistolat ja Evankeliumit** v.1862
- 24/345. **Uskon-Oppi Autuuteen**
- Frederik Gabriel Hedberg`in selitys Lähetyskirjasta v. 1904
-
- 1/235. **Pyhä Raamattu** v.1873
240. **Silmälasit ja kotelo**, hopeaa n. v.1900
-

282. **Mankelikoneen silitysrulla, puuta**
41. **Kangaspuut**
244. **Pingotin, kudonnan apulaite**
42. **Vyyhdinkela**
43. **Vyyhdinpuut**
262. **Niisien solmiamisteline**
-vanhaan hyvään aikaan kudottiin kankaat ja lattiamatot itse ja rukilla kehrätty lanka kerättiin keloille ja pasmauksen jälkeen vyyhdittiin.
337. **Kankaankudonnan apuvälineitä, 6 kpl**
-
299. **Harmoni**, urkujen sävyinen kosketinsoitin
-ääni syntyy sen lokeroissa värähtelevistä, toisesta päästään ahtaaseen kehykseen niitatuista notkeista messinkikielistä soittajan polkeman paljeilman avulla. Ääniala F1-f3.
321. **Soittajan istuin**
-
- 58-59. **Seinäpuhelimia L.M. Ericsson**
60. **Seinäpuhelin ja erillinen soittokello-osa,**
L.M. Ericsson
- 56-57. **Pöytäpuhelimia L.M. Ericsson**
62. **Seinäkello**, ns. punnusvedolla
-nämä puhelimet ja seinäkello olleet käytössä kartanon aikana.
61. **Seinäkello** 7-vrk-veto, v. 1936
-tämä kello ollut käytössä laitoksen henkilökunnan ruokasalissa v. 1936-91.
52. **Ompelukone m/O/Y Tikkakoski**, lasten käsikirja
-lapset ompelivat tällä koneella nukeille vaatteita ja kotileikissä tarvittavia erilaisia tekstiilejä.
53. **Herätyskello**

-kelloa käyttivät maatalouksissa etenkin karjan- ja sikalanhoitajat.

222. **Mustekuivain-tela**
84. **Mustepullo+ kynä terineen**
51. **Kynänteroitin**
223. **Rahalaatikko (metalliraha) m/Tpi**
251. **Laitoksen esimiehen asiakirjasalkku**
nahkaa v. 1937-1992.
54. **Rahastuslaukkuja, nahkaa, 2kpl.**
47. **Kirjoituskone m/Remington**
48. **Taskulaskin m/Aritma, pukikosysteemi (+ja -)**
49. **Laskukone m/Addo-x, käsikäyttöinen nauhakone**
50. **Laskukone m/Original Odhes, käsinauhakone**
221. **Laskukone m/Facit, käsikäyttöinen**
-edellämainitut laskukoneet olleet käytössä työlaitoksen aikana v.1937-82.
-
63. **Kattovalaisin m/Tilley, petroolikäyttöinen**
64. **Myrskylyhty m/Feuerkand, petroolikäyttöinen**
-Tilley-valaisin antaa erittäin voimakkaan ja kirkkaan valon.
Valaisimessa on pumppulaite, jolla pumpataan ilmaa säiliöön, joka syöttää öljyä suuttimeen. Myrskylyhtyä käytettiin pimeinä vuorokauden aikoina ulkona liikuttaessa ja ulkovarastoissa asioidessa.
293. **Levysoitin, sähkökäyttöinen tammikotelo.**
-
- 66-73. **Almanakkoja, v:lta 1942-44, -47-48, -56, -58 ja -65,**
yht. 8 kpl.
- 75-76. **Kotilieden sidotut vesikerrat 1942 ja -44**

77. **Munajauho- Vastiketta, pussi.** T:mi Heltok Helsinki
-käyttöohje: Teelusikallinen jauhetta vastaa neljää
munankeltuaista. Ennen käyttöä on jauhe sekoitettava kuiviin
jauhoihin (Elintarvikkeet olivat kortilla).
335. **Pastillirasia "Paavo Nurmi "**, 30-luvulta
342. **Mausteneilikoita 25 g,** pahvirasia
336. **Kaisa Kahvin vastike 1/4 kg paketti**
- keitetään kuten kahvi, mutta käytetään vain n. 2/3 osaa oikean
kahvin määrästä.
258. **Kreppipaperirullia 5 kpl**
-käytettiin esim. sodan aikana ikkunoiden pimennykseen.
55. **Kenttäpuhelin ja nahkakotelo**
-ollut käytössä kansalaissodan aikana v.1917-18.
78. **Kenttäpakki,** alumiinia
79. **Lusikka-haarukka-yhdistelmä,** alumiinia
80. **Kenttäpullo,** alumiinia
285. **Kiväärinpistin m/Ukko-Pekka,** terästä
-em. ruokailuvälineet ja pistin olivat käytössä sotien ajoilla
v.1939-45.
250. **Paperikangaskenkä**
-sotien aikana nahka oli kortilla, joten esim. kenkiä jouduttiin
valmistamaan korvikeaineista, siis paperikankaasta.
-
255. **Kansio - Tutkielma: Tervalammen työlaitoksen
perustaminen ja sen kehitys maamme suurimmaksi
työlaitokseksi.**
Tutkielman laatinut Raimo Turunen Työväen Akatemian II-
vuosikurssilla lukuvuonna 1958-59.
256. **Kansio - Sosiaaliministeriön ohjekirjelmää työlaitoksissa
teetettävien töiden jakamisesta ja määräämisestä neljään
erilliseen palkkioryhmään.**
257. **Kansio - Lehtileikkeitä**

-sisältää eri lehtien kirjoitusten ja selostuksien kopioita, jotka käsittelevät laitosta kuin myös sen museota.

259. **Kansio - Selonteko Tervalammen kartanon ja siihen kuuluvien maaalueiden erottaminen Raaseporin itäisessä kihlakunnassa ja Uudenmaan läänissä v. 1765.**Suomen- ja ruotsinkielisenä.
268. **"Tervalammen Turisti"**
-Kansanperinteemme innokkaan vaalijan Johan K. Harjun (s. 1.5.1910) laitosperinnettä koskettava teos. (alkuperäinen käsikirjoitus taltioitu Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran Kansanrunousarkistoon.)
287. **Valokuvakansio**
-tarkoitus kerätä valokuvia vuosien varrelta
-
95. **Teekannu+ 2 kuppia+ 6 kuppien aluslautasta+ 1 leivoslautanen**
- kaikki posliinia m/Arabia.
334. **Kermakannu, lasia**
248. **"Sinappitynnyri"**, posliinia, m/Arabia
281. **Myrskylyhdyn varalasi m /Feuerhand.**
312. **Pullo, sormikahvalla, 0.5 l**
- 89-90. **Viinapulloja ½l, lasia m/Riihimäki**
-em. pullot ovat peräisin sota- ja korttiajoilta. Sota-aikana lasitehtaat eivät saaneet tuotettua maahan lasihiekkaa. Alkon liikkeissä asioivien piti tuoda ostoksia vastaava määrä tyhjiä pulloja tullessaan; muuten ei saanut haluamiaan juomia. Korttiaikana oli kova puute erilaisista metallien raaka-aineista, joten esim. viina- ja elintarvikepulloissa jouduttiin turvautumaan puu- ja pahvikorkkeihin.
270. **Virvoitusjuomapullo ½l, luonn. korkki**
-korkki oli sidottu pullon suulle taipuisalla metallilangalla.
227. **Polituuripullo 1/3 l, lasia**
-tämä pullo on näytteellä etiketin takia. Pullo on sisältänyt polituurilakkaa/ ohennuslakkaa ja tästä aineesta juontaa nimitys "puliukot". Korvikeaineiden käyttäjät erottivat aineen lakkaosan

sitruunasoodalla tai suolavedellä, ravistamalla pulloa n. 10 min. ajan. Lakka kiteytyi mustaksi möykyksi ja muu osa pullon sisällöstä jäi melkein kirkkaaksi alkoholiksi, joka sitten juotiin veteen laimennettuna.

- 81-83. **Lääkepulloja**, tyhjiä
-näissä pulloissa oli erilaisia ns. tippa-lääkkeitä.
247. **Partavesipullo**
93. **Mehupullo** 10l patenttikorkki
92. **Vaarinkaljapullo** 2l, patenttikorkki
269. **Virvoitusjuomapullo** 1/3 l, patenttikorkki
91. **Vichyvesipullo** 0,4 l, patenttikorkki
243. **Vichyvesipullo** 0,4 l, Apt. kivennäisvesitehdas
242. **Säilöntätölkki** ½l, pat. kansi, italialainen
85. **Säilöntätölkki** 1,5 l kannellinen, Kumela
86. **Säilöntätölkki** 3,0 l ilman kantta, Karhula
87. **Säilöntätölkki** 5,0 l ilman kantta, Karhula
88. **Säilöntätölkki** 10,0 l ilman kantta, Riihimäki
94. **Säilöntätölkki** 10,0 l kannellinen, Riihimäki
-
229. **Muotokuva (esimies Paavo Jokinen)**
-Museon esineistön keräyksen, kunnostuksen sekä museon perustamisen toteuttaja. Öljyvärimaalaus Urpo Koskinen 1991.
349. **Seinäkartta, Vihdin kunta**
Tehty Maanmittaushallituksessa v. 1923-24. Mittakaava
1:30000
260. **Lasin alla - Selontekotaulu: Tervalammen kartanon ja siihen kuuluvien maa-alueiden erottaminen Raaseporin itäisessä kihlakunnassa ja Uudenmaan läänissä v. 1765,**

arvovaltaisten toimitusmiesten läsnäollessa ja varmistaen toimituksen puumerkillään. (Ruotsinkielinen jäljennös).

261. **Karttataulu: Tervalammen kartanon ja siihen kuuluneet maa-alueet v. 1765.** (Ruotsinkielinen jäljennös).
74. **Osuuskauppaväen Kalenteri v.1959.**
96. **Keittiön ruokatarvikkeiden varastokirjanpito 1960-67.**
97. **Keittiön irtaimistoluettelot v.1958-73.**
98. **Suomen asetuskokoelmia v.1961-62 ja 1967.**
99. **Palkkiorahojen suositushjeet, julkaisija:Työlaitosten Keskusliitto.**
100. **Köyhäinhoitolehden näyttenumero 25.11.1912.**
101. **Sosiaaliministeriön kurinpito-ohjeet (Huoltolat) 1/7-1963.**
102. **Vieraskirja v.1948. (Työlaitosajalta)**
103. **Erillisten tapahtumien ja ohjelmien päiväkirja v.1947-57.**
104. **Huoltolait, kirj. A.P.Arvelo v.1937.**
105. **Alkoholisti- ja irtolaishuolto, kirj. O. Toivola v.1943.**
106. **Köyhäinhoito-lainsäädäntö, kirj. A.Saariaho v.1935.**
107. **Sosiaalihuollon tietokirja, kirj. O.Toivola v.1957.**
252. **Huoltolautakunnan Lakikirja, kirj. Aune Mäkinen-Ollinena v. 1944**
253. **Helsingin kaupungin köyhäinhoidon ohje- ja johtosäännöt v.1934.**
254. **Huoltolait v.1937,täytäntöönpanomääräyksineen.**
263. **Sosiaaliministeriön ohjeet lääkkeiden säilyttämisestä, hankinnasta ja jakelusta huoltolaitoksissa v. 1959.**
264. **Tervalammen työlaitoksen palosuojeluohjeet**
267. **Vankisäännöt: yhdistelmä lainasetuksen säännöksistä.**

123. **Maatilan satotuloksia v.1957-75.**
124. **Porsastuotannon tarkkailu v.1960-65.**
125. **Lähetys- ja tilaustositteita v.1954-55.**
126. **Lähetys- ja tilaustositteita v.1952-53.**
127. **Koneiden ja laitteiden käyttö- ja vuokraushinnottelu vuosina 1958-67-**
128. **Karjun astutuspäiväkirja v.1967-71.**
338. **Hevosmiehen taskukirja**
- kirj. T.K.Forstèn v. 1916
225. **Sian kuohitsemisveitsi ja tuppi.**
- sikatalous lopetettiin 1971. Sikoja oli 800 kpl.
129. **Valokuva: Laitoksen lentopallojoukkue 1959.**
130. **Valokuva: Kanttiinyhdistyksen vuosikokous v.1989, neljän kuvan yhdistelmä. (Kuva siirretty valokuvakansioon)**
233. **Valokuva: Tervalammen työlaitoksen ensimmäinen "Sikaauto".**
234. **Valokuva: Kartanon aikainen tallirakennus. (Purettu v. 1957).**
108. **Koppalakin kokardi (työlaitosajalta).**
- 109-110. **Vartijoiden huollettava kortteja koteloineen.**
111. **Riippulukko**
- 112-116. **Erilaisia avainsarjoja**
117. **Vieteripamppu**
118. **Työkalujen luovutusprikkasarja**
119. **Yövirtijan kellon kohdepisteiden vetoavaimia.**
120. **Yövirtijan kello ja kotelon avaus- ja vetoavain**

121. **Yövirtijan kellon kontrollikortteja**
122. **Yövirtijan kellon nahkakotelo**
220. **Käsiraudat**
245. **Avain**
Helsingin kaupunki osti Hiiskan tilan v.1960, josta tänä päivänä on enää jäljellä avain.
246. **Arestikoppien avainnippu**
276. **Tulitikkurasiansuojus, messinkiä**
-suojus on Helsingin kaupungin vaakunalla ja Stadionin kuvalla varustettu. Olympiavuonna 1952
278. **Tekstiilien leimausmerkkejä 9 kpl**
290. **Polkupyörän lyhty-taskulamppu**
296. **Taskuase m/Browning 7,65**
297. **Taskuase m/FN 7,65**
298. **Taskuase-Kaasupistooli**
Laitos ostanut v.1936 pistooleja 12 kpl ja v.1962 kaasupistooleja 3 kpl. Aseet laitost antoi vartijoille henkilökohtaisiksi aseiksi. Aseet poistettu kirjoista 13.07.1992 nimismiehen luvalla.

Ruuanvalmistus- ja ruokailuastioita ja työvälineitä.

Esineet (nrot 131-157+172+198-200+230-31+241+277+295+316-319+339) olivat Työlaitosaikaisia huollettavien ruuanvalmistus- ja ruokailuastioita ja työvälineitä. Ruokapöydät olivat valmiiksi katettuja 8-hengen pöytiä. Lämminruoka jaettiin pyörillä varustetuista jakeluvaunuista.

131. **Vispilä/vatkain 2 kpl**
- 132-134. **Lihakirveitä 3 kpl**
- 135 ja 136. **Paistinlastoja, puuta 2 kpl**
137. **Kaulin, puuta**
138. **Suolasirottimia, peltiä 2 kpl**

139. **Vispilä/vatkain**, veivattava
- 140 ja 141. **Leipäveitsiä**, ruostumaton teräs 2 kpl
142. **Ruokalautasia**, syvä, ruostumaton teräs, 10 kpl
143. **Perunankeittoastia**, ruostumaton teräs
144. **Soppakulho**, ruostumaton teräs
145. **Soppakauha**, ruostumaton teräs
- 146-148. **Maitomittoja**, 2 dl, 1l ja 2l, ruostumaton teräs
149. **Vesikauha**, ruostumaton teräs
- 150 ja 152. **Ruuankuljetusastioita**, ruostumaton teräs, 2 kpl
151. **Sokeriastioita** (-annos), ruostumaton teräs, 8 kpl
153. **Juomamukeja**, 8+9+1 kpl, ruostumaton teräs
154. **Maitokannu** 2l, ruostumaton teräs
155. **Mehukannu** 4l, ruostumaton teräs
156. **Ruokahaarukoita**, ruostumaton teräs, 3 kpl
157. **Teelusikka**, ruostumaton teräs
172. **Maitopystö** 15l, alumiinia
198. **Pata**, valurautaa
199. **Paistinpannu**, ruostumaton teräs
200. **Ohukaispannu**, 18-reikäinen, valurautaa
230. **Ruokaveitsiä**, ruostumaton teräs, 3 kpl
231. **Ruokalusikoita**, ruostumaton teräs, 2 kpl
241. **Puukko**
277. **Taikinan koristeleikkuri**
295. **Sokeripihdit** 2 kpl

- 316. **Tuhkakuppeja**, ruostumaton teräs, 2 kpl
- 317. **Ruuanvalmistusastioiden puhdistuslastoja**, 3 kpl.
- 318. **Veitsien teroituspöykko**
- 319. **Keittiösakset**
- 339 **Yleissakset lasileikkurineen (rissa)**

Edustusruokailuastioita

Posliiniesineet (nrot 158-171+173+232+314-315) olivat Työlaitosaikaisia laitoksen edustusruokailuastioita. Toimistorakennuksessa oli Helsingin kaupungin kalustama ns. edustushuone, jota käytettiin kokouspaikkana, kun vieraina olivat köyhäinlaitokunta ja em. lautakunnan lakkautuksen jälkeen sosiaalilautakunta sekä tämän laitoksen johtokunta. Vierailut tapahtuivat yleensä kaksi kertaa vuodessa. Kokousvieraille tarjottiin ruokailumahdollisuus. Laitoksen ravintokeskuksesta tuotiin valmis ruoka ja em. astiasto oli ruokailijoiden käytössä.

- 158. **Leipälautasia**, posliinia, 3 kpl
- 159. **Kahvikupin aluslautasia**, posliinia, 7 kpl
- 160. **Jälkiruokalautasia**, posliinia, 14 kpl
- 161. **Ruokalautasia**, matala, posliinia, 14+16 kpl
- 232. **Ruokalautasia**, syvä, posliinia, 7+9 kpl
- 162. **Ruokakulho**, kannellinen, posliinia
- 163. **Leipävati**, posliinia
- 164. **Kastikekulho**, posliinia
- 165. **Perunakulho**, posliinia
- 166. **Tarjoiluvateja-sarja**, posliinia, 4 kpl
- 167. **Tarjoilulusikka**, iso, uushopeaa
- 168. **Vuokia**, posliinia, 2 kpl
- 169. **Maitokannu**, posliinia
- 170. **Kahvikannu**, kannellinen, posliinia

171. **Kermakannu**, kannellinen, posliinia
173. **Pöytälipputanko**, ruostumaton teräs
314. **Kermakannu**, posliinia
315. **Sokeriastia**, posliinia
-
174. **Kunniakirja Uudenmaan maatalousnäyttelystä**
-laitoksen kantakirja sonnille 7.7.1957.
175. **Vihdin kunnan kunniapalkinto em. sonnille**,
kipsistä muotoillut A. Ravanden-Ravas 1957.
176. **Kunnallisen Terveystoimikunnan**
maidontarkastusjaoston myöntämä kunniakirja ja
valionavetan kilpi, Tervalammen tilan hyvästä maidosta v.
1954.
- 177-179. **Samanlaiset kunniakirjat+ kilvet vuosilta 1955-56 ja -57.**
-Laitoksessa oli toistasataa lehmää ja sonni. Karjatalous
lakkautettiin v.1965.
180. **Turengin Sokeritehdas O/Y:n kunniakirja**
Länsi-Uudenmaan neuvontapiirin sokerijuurikkaan
viljelykilpailusta v.1953.
181. **Turengin Sokeritehdas O/Y:n kunniakirja**
Lohjan neuvontapiirin sokerijuurikkaan viljelykilpailusta
v.1961. Työlaitosaikana laitoksella oli sokerijuurikkaan viljelystä
sopimus Turengin Sokeritehtaan kanssa. Tehdas osti aina
kokosadon. Laitoksen yli 100 ha:n avomailla kasvatettiin
sokerijuurikkaan lisäksi perunaa, lanttua, porkkanaa, punajuuria
ym. Laitoksen puutarha kasvatti yli 20:tä erilaista vihannes-,
juurikas-, marja-, ja omenalaatua. Laitos käytti tästä sadosta
tarvitsemansa määrän ja loput myytiin tukkuliikkeille ja
yksityisille asiakkaille.
182. **Ohjetaulu: Tervalammen työlaitoksen ja**
alkoholistihuoltolan järjestyssääntö v.1982.
218. **Hirvensarvet**, kaadettu Tervalammen työlaitoksen mailta
v.1979.
280. **Löytöhirvensarven puolikas**, työlaisen mailta.

219. **Peuransarvet**, kaadettu Tervalammen työlaitoksen mailta v.1981.

224. **Navetan seinäkello**

226. **Keittiön seinäkello**

184. **Nahkakassi**; valmistettu yhdestä nahkapalasta ilman neulottuja saumoja ja liimauksia.

183. **Tuohikontti**

185. **Kangasreppu**

186. **Sotilasreppu/ns. satulareppu** v.1939.

187. **Vesisaavi**, puuta

188 ja 189. **Vesisaavin kantolaitteita-korentoja**, kahden hengen

190-192. **Leipälapioita**, puuta

343. **Uuniluudan varsi** (leivinuunin)

193, 272 **Silitysrautoja**, irrotettavalla alaosalla,
322, 323. liesikuumennus.

271. **Silitysrauta**, irtoluodeilla, hiilloskuumennus

194-195. **Silitysrautoja**, sähkökäyttöisiä

196-197 **Silitysrautoja**, valurautaa, liesikuumennus
ja 273.

283. **Silitysrauta**, sähkökäyttöinen
-tämä rauta aiheutti tulipalon 8.1.92 klo 2.30 laitoksen räätälin työhuoneessa.

214. **Tuuletusaukon venttiili**, messinkiä

324. **Kahvimylly**, puurunkoinen

325. **Kahvimylly**, puurunkoinen, peltipäällyste
212. **Piippu**, letkuvartinen
- 210, 211. **Makkarantekosarvia**, luuta
-monessa maatalossa tehtiin makkarat itse. Lehmän sarvista
tehtyä tuuttia käytettiin puhdistettujen ja pestyjen
eläinten suolien suutimina makkaramassan valuttamiseen
suoleen.
- 207-209. **Kahvimyllyjä**, puurunkoisia
201. **Kasari** 1,5 l, kuparia
202. **Kahvipannu** 3,5 l, kuparia
- 350 **Kahvipannu**: 0,8 l, kuparia
203. **Kahvipannu** 3,0 l, ruostumaton teräs
205. **Luuliiman sulatuspannu**, kuparia
279. **Raakakahvin paahdin**, peltiä, avotulikuumennus
311. **Kahvipannu** 3l, kuparia
313. **Sähkökahvipannu** 0,8 l, ruostumaton teräs
206. **Raakakahvin paahdin-prännäli**, liesikuumennus
204. **Öljylamppu**, kuparia
228. **Keittiön/tuvan liesikraakku**
-kraakku on kätevä ripustin avolieden yhteydessä käytettynä.
Sitä oli helppo käyttää, koska sitä voi nostaa, kääntää ja laskea
tarpeen mukaan. Pata tai kahvipannu olivat tavallisimmat
keitinastiat.
286. **Pata**, valurautaa
-
320. **Keinutuoli**, puuta
265. **Nelipyörävankkurien aisapari**
266. **Ajelureen aisapari**

215. **Maisemataulu:** maal. P. Tuominen v.1953, lahjoittaja:
Helsingin kaupungin Poliisilaitos, Huolto-osasto v.1955.
348. **Taulu: Tervalammen kartanon päärakennus**
- Tussipiirros Jorma Tanskanen

Huone 3: Työlaitosaikainen majoitushuone

1. **Portatiivi, (wc-pytty)**
2. **Virtsaämpäri (putka)**
3. **Pesuastian teline, pyörörautaa**
4. **Pesuvati, alumiinia**
5. **Vesiämpäri ja vesikauha**
6. **Ohjetaulu:** Läpikulku ja asiaton oleskelu työlaitoksen alueella ankarasti kielletty. Vieraiden on heti ilmoitettava laitoksen päivystäjälle.
7. **Ohjetaulu:** Huollettavien vapaa-ajan oleskelualueen raja.

Lasin alla

9. **Tupakkapussi, nahkaa**
10. **Tupakan leikkauslaatikko**
- 11 ja 12. **Tupakkaleikkureita**
13. **Valmiita pillisavukkeita ja tyhjiä savukehylsyjä ja pillihylsyjen käärintäpuikko, suodattimia, leikattuja savukepapereita ja keitetty peruna hylsyjen liimausta varten.**
14. **Tulitikkurasia**
15. **Köntti= Huumeiden salakuljetustuubi (peräsuoli)**
16. **Hakaneula;** Neula puristettiin melkein lukkoon asti ja liimattiin savukepaperilla tähän asentoom. Neula nielaistiin vatsaan. Vatsan nesteet liuottivat avukepaperin ja näin neula aukesi aiheuttaen vatsassa kovan kiputilanteen. Näin a.o. jouduttiin toimittamaan sairaalaan neulan poistoa varten. Tämän operaation tarkoituksena oli päästä pois laitoksesta.
17. **Partakoneen terien teroituslaite m/Allegro.**

18. **Rukiinlapa**, keskeneräinen, puhdetyö
 19. **Rukiinlapa**, valmis työ, puhdetyö
 8. **Tupakkaseula**
 21. **Tuohirasia**, puhdetyö
 22. **Puuhaarikka**, puhdetyö
 23. **Tuohirasia**, puhdetyö
 - 25 ja 26. **Lääkärikortteja**, alkoholihuoltoloiden
 27. **Varuskortti**, työlaitosaikainen
 28. **Työloma-anomuskaavakkeita** (lastensuojelulautakunta)
 29. **Työpisteiden raha-arvotaulukko v.1966**
 30. **Työlista**, elatusvelvollisten
 31. **Vastaanottolehti**, elatusvelvollisten
 32. **Työlaitoksen sisäinen raha**= 1,- 10,- 20,- 50,-100,- ja 500,- mk
 54. **Rahakukkaro**, nahkaa
 56. **Lasipullotaidetta**, puhdetyö
 59. **Sisäkenkä m/Tpi 30-luvulta+ partakonterä**; terä, joka oli piilotettuna kengän sisäpohjan väliin itsensä viiltelyä/silpomista varten, tarkoituksena saada vapautus laitoksesta.
 61. **Saattotodistuskaavakkeita**, alkoholistien ja elatusvelvollisten.
 62. **Haastetodistuskaavakkeita**
 66. **Pienoispistoolin piippuaihio** (salaa tehty)
 76. **Holkkisavukkeita "Työmies"** v.1939-45.
-
- 33-34. **Seinälampetteja**, valmistettu lehmän sarvesta, puhdetyö

35. **Soitin**, 1-kielinen, äänen vahvistusputkella + jouhi.
- 20+36. **Tuohitorvia**, puhdetyö
77. **Torvi**, valmistettu nautaeläimen sarvesta, puhdetyö
55. **Seinäkello**, puhdetyö
84. **Taulu: Ruusunoksa**, puhdetyö
-
65. **Pöytä**, puuta
46. **Harmonikka**, 5-rivinen 4-äänikerta, m/Tpi 1978.
-Näppäimistö ja kuttaperkapäällyste ostettu. Kielet vanhasta
puretusta harmonikasta. Puuosat leppää ja pinnan koristeet
romutetusta jääkaapista. Palkeet ja rungonsuojus kovapahvia.
24. **Leili**, kuparipäällyste, puhdetyö
37. **Pahkakuppi**, puhdetyö
58. **Kynttilänjalka**, puhdetyö
64. **Tuulimylly**, puhdetyö
67. **Postimerkkikansio**, koko maailma
68. **Tulitikkurasioiden etikettikokoelma**, 300 kpl
69. **Korurasia**, puhdetyö
70. **Kynttilänjalka**, peltiä 2-haarainen, puhdetyö
73. **Leili**, puuta, puhdetyö
74. **Sahtihaarikka**, puuta, puhdetyö
78. **Pienoissoutuvene**, puhdetyö
- 79 ja 80. **Seinälampetteja**, visakoivua, puhdetyö
83. **Pienoisveistos "Karhu"**, puuta, puhdetyö
-
51. **Pöytä**, puuta, 8 laatikkoa

38. **Pyhä Raamattu** v.1947.
53. **Virsi**kirja v.1939.
40. **Tuhkakuppi**, peltiä
39. **Herätyskello**
-valmistettu kahvipurkin kannesta; numerotaulu ehkä viikkolehdestä, sisällä tehdasvalmisteinen kellokoneisto, puhdetyö
81. **Kukkavaasi**, muovia, puhdetyö
-
41. **Rautasänky ja vuodevaatteet**
-patja ja tyyny olkitäytteisiä, aluslakana,tyynyliina ja huopapeite.
60. **Sisäkenkä** m/Tpi, 30-luvulta
-valmistettu nahasta, neulottu pikilangalla ja pohja kiinnitetty puunauloilla.
72. **Urheiluasu**, 60-luvulta
-näitä asuja oli 10 kpl ja niitä käytettiin eri laitosten välisissä kilpailuissa.
52. **Työlaitosaikainen vaatekerta**, 30-luvulta
-sarkainen vaatekerta sisälsi puseron, housut ja päähineen+ nahkavyön ja työrukkaset.
43. **Roskakori**, puuta
42. **Rikkalapio**, peltiä
44. **Jakkara**, puuta
45. **Asiakirjasalkku**, korkkimaton palasta, puhdetyö
57. **Varpuluuta**
75. **Vaatenaulakko**, puuta, saranoitu ripustinosa
47. **Viinapullo**, tyhjä, valettu betoniin v. 1957.
82. **Unin savupeltien vetorauta**.

- 48. **Vaatekaappi**, puuta
- 49. **Polttopuulaatikko**, puuta
- 63. **Kahvipannu**, uunin tulipesäkeitto
- 50. **Ohjetaulu**: Työlaitoksen järjestyssäännöt
- 71. **Peili**, takorautakehys, puhdetyö